

Erő. Gyengeség az erkölcsben.

Az emberben minden erőt, vágyódás és indulat csinál. Vedd el előle örömeinek és keservének tárgyait, üres magával marad. Fájdalom, akár gyönyörűség, mind testből ered. Örömdnek vesztése; kedvednek elérése, ha akadály veti magát elédbe, indulatra ragad. Az indulat tüzet gyujt véredben és erőt mutatsz. A hazafiui erkölcsöt és annak erejét a haza veszedelme fedezi fel fiaiban. Egy római polgár kezét lángra tette, hogy hazájának ellenségét akarván megölni, helyette másat talált. Az atyai indulat, szeretet, gyermekben ismertetik meg, mikor szüleit védelmére kényszeríti. Minden indulat erőre kényszerít, mely szerint nem magadban, hanem rajtad kívül levő tárgyaidban láttatik erőd nyugodni. Kenyerednek, becsületednek, gyermekednek, nemzedednek, barátodnak oltalmak fedezik fel erődöt. Ezek nélkül magad magadnak örökre ismeretlen maradsz. Látod, hogy e szerint minden jó cselekedet és bűn kívánságbul, indulatbul származik és hogy egyenesen természetre és annak érzésére mutat. Ott a kútfeje; onnan jön. Nem lehet hát a testben érzésen kívül erőre menni, mivel minden erőmutatás az érzésnek kényszerítésébül ered. Már az érzékenység magában csupa gyengeség levén, kiteszik, hogy az erő gyengeségben terem. Lehetetlen az érzékenységnek gyengeségérül el nem hitetnem, ha

azon dolgoknak kicsinységeket fontolom, melyek által tűzbe, változásba hozattatik. Egy szó, mely becsületre tartozik, egy mozdulás, egy tett, mely valakiben véled való nem gondolást mutat, barátodnak komorsága, ha hozzá belépsz; egy porcellán tál, ha szolgád kezébül elejti, érzékenységedet tűzbe, változásba teszi. Olyan mint a tiszta víz, melynek tükör-színén ha egy hajszálat húzol: habot ejt, barázdát nyit, mégis ebben áll ereje.

Mikor a spártai vén király kis gyermekével szobájában játszott, más rá nyitott és rajta kapta, így szólott: *semmit se mondj erről, míg magadnak gyermeked nem lesz.* Úgy hitte, hogy cselekedete gyengeség. Hibázott, mert legnagyobb erejét mutatta. Akkor kellett volna e gyengeséget erejében látni, ha karjai közül gyermekét örökre kívánta volna más kiragadni.

Mikor Akhilles Patroklust siratta, gyengeséget, panaszt, elaléltságot mutatott; de ugyan e gyengeségekben lakott az a vitézi erő, mely Patroklus halálát bosszúlni kívánván, Hektort meggyőzte. E szerint találom, hogy bennem a gyengeség: erő; és az erő: gyengeség. Ha Akhilles Patroklust nem sirathatta volna, nem is ösztönöztetett volna halálának bosszuállására élete veszte alatt. Abbul jött ereje, hogy sirhatott. Azért győzött, hogy keservétül meggyőztetett. Egy szóval: azért mutathatott erőt, hogy gyenge volt.

